

тин Кримінального кодексу, тому при встановленні даних обставин, підтверджених у ході судового розгляду, можна говорити про виключення права на судову помилку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Божьев В.П. Уголовно-процессуальные правоотношения. -М.: Юрид. лит., 1975. -176 с.
2. Богословская Л.А. Основания отмены или изменения приговора. -Харьков, 1981. -59 с.
3. Бажанов М.И. Изменение обвинения в судебных стадиях советского уголовного процесса. -К., 1983. -360 с.
4. Бородин С.В. Обстоятельства исключающие производство по уголовному делу. -М.: Юрид. лит., 1961. -239 с.
5. Веретехин Е.Г. Пробелы предварительного расследования и их восполнение в суде I инстанции. -Казань: Казанск. гос. ун-т, 1988. -160 с.

6. Корневский Ю.В., Токарева М.Е. Использование результатов оперативно-розыскной деятельности в доказывании по уголовным делам. -М., 2000. -152 с.

7. Потеружа И.И. Роль суда второй инстанции в укреплении законности. -Минск: Минск. гос. ун-т, 1973. -211 с.

8. Слинько С.В. Проблемы реализации конституционных норм субъектами уголовного процесса. -Харьков: НУВД, 2002. -432 с.

9. Темушкин О.П. Социалистическое правовое государство: концепция и пути реализации. -М.: Юрид. лит., 1990. -185 с.

10. Злькин П.С. Толкование и применение норм уголовно-процессуального права. -М.: Юрид. лит., 1978. -185 с.

Надійшла до редколегії 03.12.2002

СЛИНЬКО С.В. ПРОБЛЕМИ СУДЕБНОЇ ОШИБКИ

Приведена класифікація судових помилок; пропонується заходи по прийняттю законного і обґрунтованого рішення.

SLIN'KO S.V. PROBLEMS OF THE JUDICIAL ERROR

The classification of the judicial errors is adduced; the measures on acceptance of the legal and justified solution are offered.

УДК 351.0

А.С. СПАСЬКИЙ, В.А. ЧИРУН

Національний університет внутрішніх справ

ЩОДО ДЕЯКИХ ПРОБЛЕМ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВОЇ МІЛІЦІЇ ТА ШЛЯХІВ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Розглянуто різноманітні аспекти діяльності підрозділів місцевої міліції, що пов'язані з вдосконаленням її структури та співробітництва з населенням.

Зміни в суспільстві - соціальні та економічні, не могли не відобразитися на міліції України. Їй було необхідно адаптуватися до нових умов життєдіяльності суспільства, стати ближче до населення, використовувати можливості територіальних органів влади. На жаль, в нашій державі існують такі негативні умови функціонування правоохоронних органів, як зріст корупційних діянь і непрофесійних дій з боку працівників міліції, втрата престижу професії правоохоронця, неналежне фінансування та соціальна незахищеність низових ланок персоналу органів внутрішніх справ. Поряд з цим спостерігається тенденція до втрати позитивних якостей: ввічливості у стосунках з громадянами, взірця культури поведінки співробітника органів внутрішніх справ, відданості справі служіння народу та Батьківщині.

Аналіз діяльності закордонних поліцейських

структур у порівнянні з вітчизняною свідчить про те, що міліція України має занадто ускладнену структуру, систему та організацію.

В процесі дослідження практичної діяльності багатьох підрозділів і служб міліції та ретельного аналізу його результатів виявилось те, що структура і організація взаємовідносин між її службами та підрозділами не дає можливості в цілому належно працювати всій системі. Це призвело до необхідності реформування органів внутрішніх справ, яке розпочалося з прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 24 квітня 1996 р. № 456 "Про концепцію розвитку системи МВС України" і продовжується по теперішній час. Метою реформування органів внутрішніх справ України є забезпечення реалізації наданих їм повноважень в аспекті пріоритетності прав і свобод людини; пошуку нових підходів

до організації та здійснення охорони громадського порядку, боротьби із злочинністю; усунення надмірної розгалуженості структури та паралелізму в виконанні функцій окремих служб [1].

Проявом реалізації даної реформи є виникнення підрозділів місцевої міліції, які підпорядковані відповідним місцевим радам народних депутатів і разом з тим начальникам відповідних територіальних органів внутрішніх справ МВС України [2, с.59], основне призначення яких полягає у поліпшенні взаємовідносин між підрозділами міліції і громадами певних територій; організації підтримки громадського порядку і охорони громадської безпеки, роботи спеціальних приймальників і забезпечення правил благоустрою і санітарії; у наданні відповідних платних послуг на договірних засадах за функціональним призначенням.

Система поліцейських формувань, підпорядкованих муніципалітетам, вже давно пройшла апробацію за кордоном і сьогодні доволі ефективно функціонує в таких країнах, як Австрія, Великобританія, Голландія, США, Франція, Швейцарія та в багатьох інших. Але в Україні місцева міліція, за своєю сутністю, поки багато в чому ще має декларативний характер, бо на шляху до її реального становлення та результативного функціонування існує чимало різноманітних перешкод.

Зупинимося на деяких з них детальніше. Перша включає в себе відсутність чіткого визначення структури, прав і обов'язків місцевої міліції та їх законодавчого закріплення. Тобто, визначення місцевої міліції, як озброєного виконавчого органу місцевого самоврядування і складової частини міліції України, повинно знайти відповідне відображення в Законах України "Про міліцію", "Про місцеве самоврядування в Україні". У зв'язку з цим є вкрай необхідним негайне внесення змін та доповнень до статей 26, 38, 41-43 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" [3] і статті 7 Закону України "Про міліцію" [4], пов'язаних із закріпленням порядку створення, функціонування та ліквідації підрозділів місцевої міліції. Зокрема, в статтях 26 і 43 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" необхідно закріпити за відповідними радами народних депутатів можливість утворення підрозділів місцевої міліції, призначення і звільнення з посад керівників даних підрозділів та заслуховування їх звітів про стан охорони громадської безпеки, та підтримання громадського порядку на відповідній території. Щодо статті 7 Закону України "Про міліцію", то вона повинна мати визначення поняття місцевої міліції.

Вважаємо, що місцева міліція - це озброєний спеціальний орган місцевого самоврядування і складова частина міліції України, покликана захищати на основі законності громадський порядок, права і законні інтереси громадян, підприємств, організацій і установ від злочинних та інших протиправних посягань на відповідній території міста, району, району у місті чи області. В даному визначенні також

повинна бути закріплена структура місцевої міліції, яка може мати наступні підрозділи:

- служба дільничних інспекторів міліції;
- патрульно-постова служба місцевої міліції;
- сприяння органам державної автомобільної інспекції;
- охорони об'єктів;
- сприяння службі у справах неповнолітніх;
- охорони і конвоювання затриманих і заарештованих за адміністративні правопорушення;
- екологічна служба;
- почесної варті;
- спеціальна установа для осіб, заарештованих за вчинення адміністративних правопорушень;
- та інші підрозділи.

Друга перешкода полягає в фінансуванні підрозділів місцевої міліції із місцевих бюджетів і в пошуку ефективних шляхів самофінансування, що в майбутньому надасть можливість розвантажити відповідні статті видатків місцевих бюджетів на правоохоронну діяльність і поліпшити соціальне становище співробітників місцевої міліції. Наявний досвід свідчить про те, що до найбільш результативних шляхів надходжень коштів для самофінансування діяльності місцевої міліції належать наступні:

- надання платних послуг з патрулювання окремого району або мікрорайону певної групою патрульних, які будуть закріплені за конкретною територією і функціонуватимуть на основі двосторонніх угод між місцевою міліцією та громадою цієї території;
- створення секцій з вогневої підготовки, бойових мистецтв, спортивного орієнтування та шкіл поведінки в надзвичайних ситуаціях для пересічних громадян та їх дітей;
- організація на договірних засадах охорони громадського порядку за замовленням фізичних та юридичних осіб;
- надання послуг з організації безпечного активного відпочинку певним групам населення, наприклад, під час проведення змагань та тренувань з використанням різноманітних видів зброї, а також за участю службових собак, улаштування сучасних військово-спортивних ігор (пейнтбол та інші) тощо;
- надання юридичної допомоги населенню.

Але треба мати на увазі, що подібна діяльність з надання платних послуг підрозділами місцевої міліції незаконна, якщо не має відповідного нормативно-правового забезпечення. Вже є прецедент вирішення цієї проблеми на прикладі надання платних послуг громадянам підрозділами ДАІ МВС України, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 року № 556 (супроводження патрульним транспортом автобусів, інших транспортних засобів та вантажів, надання консультацій, довідкових та інформаційних матеріалів тощо) [5, с.205-209].

Підрозділи місцевої міліції подають бюджетні запити до фінансових управлінь місцевих органів самоврядування, які проводять аналіз бюджетних

запитів з точки зору його відповідності меті, пріоритетності, а також дієвості та ефективності використання коштів місцевих бюджетів. Далі керівник місцевого фінансового органу приймає рішення про включення бюджетного запиту до пропозицій проекту місцевого бюджету і передає його до виконавчого органу комітету місцевої ради народних депутатів, який, в свою чергу, готує проект рішення про відповідний місцевий бюджет. Враховуючи вищеведене і те, що на теперішній час видатки на місцеву міліцію в головному фінансовому документі не враховані [6], статті 88-91 Бюджетного кодексу України потребують доповнень окремим підпунктом такого змісту: "місцеву міліцію".

Третя перешкода складається з недостатньої співпраці і відсутності взаєморозуміння з населенням. Виявилось, що без кардинальної зміни стосунків з громадськістю і відповідної зміни у ставленні громадян до правоохоронних органів, передусім до міліції, без повернення у практику повсякденного життя призабутих понять довіри, честі і гідності, ініціативності й відповідальності за свої дії суспільство розвиватися не в змозі і приречене на розпад [7, с.6-7]. В даному випадку йдеться про загальну стратегію розвитку партнерства між місцевою міліцією й населенням; про здатність працівників міліції виступати ініціаторами новачій в сфері своєї професійної діяльності та про спроможність сучасного українського соціуму адекватно відгукуватися на нові починання. Ось чому дана проблема потребує: по-перше, створення консультативних комітетів для організації проведення регулярних зустрічей керівників та працівників місцевої міліції з представниками населення громади з метою визначення особливостей розвитку криміногенної ситуації, що має місце на даній конкретній території і шляхів її поліпшення спільними зусиллями; по-друге, впровадження інноваційних програм боротьби зі злочинністю, які засновані на винагороді у розкритті злочинів. Нарешті, проведення роз'яснювальних бесід та зустрічей, спрямованих на залучення до співробітництва якомога більшої кількості мешканців певної території.

Варто визначити, що забезпечення прав та свобод людини і громадянина повинно залишатися головним пріоритетом в правоохоронній діяльності. Місцева міліція повинна і здатна зробити все можливе для досягнення максимального порозуміння з громадськістю, яке може стати фундаментом для

вирішення нагальних проблем в сфері організації та здійснення охорони громадського порядку, боротьби із злочинністю. Отже, стає зрозумілим, що без досягнення консенсусу з територіальною громадою будь-яка діяльність всієї міліції не зможе бути ефективною та відповідати вимогам правової демократичної соціальної держави.

Вирішення даних проблем дасть можливість визначити принципи та правові основи організації діяльності місцевої міліції; врегулювати правовий та соціальний статус і відповідальність працівників місцевої міліції; впорядкувати надходження та видатки місцевого бюджету, пов'язані з діяльністю підрозділів місцевої міліції, що сприятиме розширенню повноважень органів місцевого самоврядування з питань забезпечення правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян та більш тісному співробітництву місцевої міліції з населенням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Постанова Кабінету Міністрів України "Концепція розвитку системи МВС України" від 24 квітня 1996 р., № 456 // Законодавча практика України. -1996. -№ 8. -С.2-12.
2. Указ Президента України "Про утворення місцевої міліції" від 22 січня 2001 р., № 29 // Офіційний вісник України. -2001. -№ 4. -Ст.112.
3. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 7 червня 2001 р., № 2493-ІІІ // ВВР України. -2001. -№ 33. -Ст.175.
4. Закон України "Про міліцію" від 20 грудня 1990 р., № 565-ХІІ // Зібрання законодавства України. -Сер.3. -Звід законів України. -2000. -№ 1. -Ст.8.
5. Постанова Кабінету Міністрів України "Перелік платник послуг, що надаються підрозділами Державної автомобільної інспекції міністерства внутрішніх справ" від 23 травня 2001 р., № 556 // Офіційний вісник України. -2001. -№ 21. -Ст.949.
6. Бюджетний кодекс України // Бюлетень законодавства юридичної практики України. -К.: Юрінком Інтер, 2002. -№ 2. -С.52-56.
7. Бек А.Дж., Ярмиш О.Н. Взаємодія міліції та громадськості в Україні (з використанням досвіду діяльності поліції Великобританії). -Х.: Націон. ун-т. внутр. справ, 2001. -200 с.

Надійшла до редколегії 19.11.2002

СПАССКИЙ А.С., ЧИРУН В.А. ОТНОСИТЕЛЬНО НЕКОТОРЫХ ПРОБЛЕМ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ МЕСТНОЙ МИЛИЦИИ И ПУТЕЙ ИХ РЕШЕНИЯ

Рассмотрены разнообразные аспекты деятельности подразделений местной милиции, связанные с усовершенствованием ее структуры и сотрудничества с населением.

SPASSKY A.S., CHIRUN V.A. CONCERNING SOME PROBLEMS OF OPERATION OF LOCAL MILITIA AND PATHS OF THEIR SOLUTION

The miscellaneous aspects of activity of divisions of local militia, bound with advancing of its pattern and cooperation with the population are reviewed.